

ע"פ 26682/12/11 - אמנון לוי, הרצל שואעי נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים
לפני כב' השופט י' נועם

ע"פ 26682-12-11 אמנון לוי נ' מדינת ישראל
ע"פ 30668-12-11 הרצל שואעי נ' מדינת ישראל

המערערים
1. אמנון לוי
ע"י ב"כ עו"ד י' הומינר
2. הרצל שואעי

נגד
המשיבה
מדינת ישראל
באמצעות המחלקה המשפטית של עיריית ירושלים

פסק דין

הערעורים

1. לפניי ערעורים שהגישו הנאשמים על הכרעת-דינו של בית-משפט לעניינים מקומיים ירושלים (כב' השופטת ת' בר-אשר - צבן), בת"פ 8477/06. הערעורים מופנים הן על הכרעת-הדין מיום 7.2.10, והן על גזר-הדין מיום 2.11.11. בהכרעת-הדין הורשעו מערערים 1 ו-2 (נאשמים 1 ו-3 בבית-משפט קמא), בעבירת ביצוע עבודות ללא היתר - לפי סעיפים 145(א) ו-204(א) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965(להלן - חוק התכנון והבניה או החוק), ובעבירת הפרת צו שיפוטי להפסקת עבודות, לפי סעיף 240 לחוק. בהכרעת-הדין האמורה זוכה נאשם 2 על-ידי בית-משפט קמא מהעבירות האמורות, שיוחסו אף לו (להלן - נאשם 2). בגזר-הדין הוטלו על המערערים קנסות: על מערער 1 - בסכום של 660,000 ₪ (ב-30 תשלומים חודשיים); ועל מערער 2 - בסכום של 30,000 ₪ (ב-10 תשלומים חודשיים). כמו-כן, חויבו המערערים לחתום על התחייבות כספית להימנע מעבירות על-פי חוק התכנון והבניה, ומערער 1 אף נצטווה להתאים את הבנייה נושא הכרעת-הדין לתוכניות ולהיתרי בנייה החלים באזור, לרבות בדרך של הריסה. בפתח הדברים אעיר, כי צר לי על התקלה שבעיכוב מתן פסק-הדין בערעור.

האישומים ותמצית המחלוקת בבית-משפט קמא

2. באישום הראשון הואשמו שני המערערים בעבירה לפי סעיפים 145(א) ו-204(א) לחוק, בכך שביצעו ללא היתר עבודה הטעונה היתר. על-פי האישום הראשון, בתקופה שבין יום 14.5.06 לבין יום 5.7.07 הרסו המערערים שני מבנים ברחוב חיי אדם 20 בשכונת מאה שערים בירושלים: האחד - בן שתי קומות, והשני - בן קומה אחת. לאחר ההריסה, נחפר במקום שטח של כ-200 מ"ר בעומק משתנה בין מטר אחד לשלושה מטרים, ונבנה במקום בניין בן

ארבע קומות ששטחו הכולל כ-560 מ"ר. באישום השני, יוחסה למערערים עבירה לפי סעיף 240 לחוק, בכך שלא קיימו צו שיפוטי להפסקת עבודות, שניתן לפי סעיף 239 לחוק. על-פי האישום השני, ביום 16.5.06 ניתן על-ידי בית-משפט קמא, בתיק ב"ש 5278/06 צו להפסקת עבודות לפי סעיף 239 לחוק, שציווה על מערער 1 ועל נאשם 2, וכן על כל מי שעובד מטעמם, להפסיק את עבודות הבנייה בנכס נושא האישום הראשון. הצו הומצא ביום 17.5.06, או בסמוך לכך; אך בניגוד לצו, במהלך התקופה שבין המצאת הצו עד ליום 5.2.07 נמשכו העבודות על-ידי מערער 1 ונאשם 2, או על-ידי מי מטעמם, כך שבוצעו כל עבודות הבנייה המתוארות באישום הראשון.

בערכאה הדיונית לא הייתה מחלוקת בין הצדדים, כי העבודות המתוארות באישום הראשון בוצעו ללא היתר בנייה, ואף לא הייתה מחלוקת שלאחר מתן צו הפסקת העבודות, נמשכו העבודות באופן שהפר את הצו. תמצית המחלוקת התמקדה בשתי שאלות: הראשונה, ביחס לאישום הראשון - האם ניתן לראות במערערים אחראים לביצוען של עבודות הבנייה; והשנייה באשר לאישום השני - האם ידע כל אחד מהמערערים על מתן הצו, והאם ניתן לראותו כאחראי להפרתו.

השתלשלות ההליכים בערכאה קמא

3. להלן תקציר השתלשלות ההליכים, כפי שתוארו בהרחבה בהכרעת-דינו המפורטת של בית-משפט קמא.

ביום 16.5.06 ניתן על-ידי בית-משפט קמא בתיק ב"ש 5278/06 צו להפסקת עבודות, לפי סעיף 239 לחוק, זאת לבקשת המשיבה (להלן - צו הפסקת העבודות). במועד זה, על-פי האמור בבקשה ובצו, כבר הושלמו עבודות הריסת שני המבנים וכן נחפר השטח שעליו הוקם הבניין. ביום 9.8.06 הוגש כתב-האישום המקורי בתיק דנן, שביו יוחסו למערערים שני אישומים: האחד - בגין ביצוע עבודות ללא היתר שכללו את הריסת המבנים, חפירת השטח והתחלת בנייתה של קומת הקרקע; והשני - בגין הפרת צו הפסקת העבודות. ביום 23.1.07 הוגשה לבית-משפט קמא בקשה בתיק ב"ש 772/07 למתן צו הריסה לפי סעיף 241 לחוק, זאת נוכח הפרת הצו השיפוטי. בהחלטת בית-המשפט (כב' השופט א"צ בן זמרה), מיום 18.4.07, נקבע כי הגם שלא הוכח כי הצו השיפוטי הומצא למערער 1 ולנאשם 2, הרי שהוכח שהשניים ידעו על הוצאתו, ואין מניעה למתן צו הריסה לפי סעיף 241 לחוק. עם זאת, החליט בית-משפט קמא שלא ליתן צו לפי סעיף 241, הואיל והגיע למסקנה שלא התמלא התנאי ש"מן הצדק" להוציא צו כאמור. ביום 13.3.07 הוגש כתב-האישום המתוקן הכולל את שני האישומים שצוינו בפתיח לפסק-דין זה; ובסמוך לכך הוגשה לבית-משפט קמא בקשה, בתיק ב"ש 2499/07, למתן צו לפי סעיף 239(ב) לחוק, שיורה על הפסקת הליכי הרישוי עד לתום ההליך

המשפטי. בהחלטת בית-משפט קמא (כב' השופטת י' ייטב), מיום 9.9.07, התקבלה הבקשה. ערעורים הדדיים שהוגשו על-ידי הצדדים לבית-משפט זה - הן על ההחלטה בב"ש 772/07 והן על ההחלטה בב"ש 2499/07 - אשר נדונו לפניי, נדחו ביום 10.8.08 (ע"פ 40332/07 וע"פ 40632/07).

הראיות אודות ביצוע העבודות ותמצית המחלוקת בבית-משפט קמא

4. מכאן לתמצית הראיות, כפי שתוארו בהכרעת-הדין המפורטת של הערכאה קמא. כאמור, המערערים לא חלקו בבית-משפט קמא על כך שהעבודות המתוארות באישום הראשון בוצעו ללא היתר בנייה, וכי למרות מתן הצו להפסקת עבודות הבנייה, נמשכו העבודות. הראיות הובאו בשאלות השנויות במחלוקת, בעניין אחריותם של המערערים לביצוע העבירות.

בהכרעת-דינו סקר בית-משפט קמא את עדויותיהם של מפקחי הבנייה מר אולג גורדון, מר יוסי בן-הרוש, ומר טארק עבד אל רחמאן. ואביא להלן את תמצית הדברים.

מפקח הבנייה גורדון העיד, כי הוגשה בקשה לקבלת היתר לתוספת בנייה ולהרחבת קומה ראשונה במבנה קיים, לתוספת חלקית של קומה שנייה, לבניית מעלית ולביטול גג רעפים; וכי התבקש אף היתר להריסת מבנה צמוד. בבקשה להיתר (ת/13) צוין, כי מגיש הבקשה הוא מערער 1, כי בעל הזכויות בנכס הוא נאשם 2 (כפי שאף עולה מנסח מרשם המקרקעין), וכי "עורך הבקשה הראשי" ו"מתכנן שלד הבניין" הוא מערער 2. על-פי הראיות לא נופק היתר בנייה לעבודות האמורות. בביקור שערך מפקח הבנייה גורדון בנכס ביום 14.5.06, יחד עם מפקח הבנייה בן הרוש, ראה גורדון שנהרסו המבנים ונחפר השטח כמפורט באישום הראשון. בנוסף לכך ראו השניים שנהרס חלק ממעבר ציבורי בחלקה סמוכה. מערער 2, שאותו פגשו בשטח, אמר להם שתוך כדי עבודות מקדימות לבנייה החל הבניין לגלות סימני התמוטטות, והוחלט לפנות את המתגוררים בו ולהרוס אותו. מערער 2 אף טען בפניהם, שהפגיעה בחוזק הבניין נגרמה כתוצאה מפיצוץ צנרת מים מתחת למעבר הסמוך לחלקה. על ביקור זה העיד גם מפקח הבנייה בן-הרוש, שהציג תמונות המתעדות את העבודות. בעקבות ביקור זה הוכנה הבקשה למתן צו להפסקת העבודות, וביום 16.5.06 ניתן, כאמור, צו הפסקת העבודות בב"ש 5278/06.

בביקור נוסף שערכו מפקחי הבנייה גורדון ובן-הרוש בנכס, ביום 17.5.06, ראה המפקח גורדון שהחלו בעבודות תיקון המעבר הציבורי, וכי בשטח החפירה החלו לבנות שורות בלוקים. במהלך ביקור זה הודבק צו הפסקת העבודות על קיר חזית הבניין, ולפועלים נאמר שעליהם להפסיק את העבודות. בנוסף, הודבק הצו על קיר ביתו של

נאשם 2, ברח' יחזקאל בירושלים. על כך גם העיד מפקח הבנייה בן-הרוש, שהגיש תמונות המתעדות את הדבקת הצו בשני המקומות ואת העבודות שבוצעו.

בביקור שערכו מפקחי הבנייה ביום 5.6.06, ראה מפקח גודרון שהעבודות נמשכו, נוצקה רצפת בטון והחלה בניית טפסנות. אחד הפועלים התקשר אל המהנדס עזרא לוי, אחיו של מערער 1, שאמר לפועלים להמשיך רק בעבודות תיקון הקיר. המפקח גודרון אישר, שמחלקת מבנים מסוכנים בעיריית ירושלים התירה לשחזר את המעבר שהתמוטט ולבנות קיר דיפון, אך לא מעבר לכך. על האמור גם העיד מפקח הבנייה בן-הרוש, שהגיש תמונות המתעדות את המשך ביצוע העבודות.

ביקור נוסף נערך על-ידי המפקחים ביום 16.7.06. המפקח בן-הרוש העיד שבניית קיר התמך של המעבר הושלמה, נוצקו קירות חיצוניים עד לגובה 2.70 מטר, פורקה הטפסנות מהקיר, נבנה קיר של חדר מדרגות והוכנה טפסנות ליציקת מהלכי מדרגות. גם עבודות אלו תועדו בתמונות שהוגשו על-ידו. בביקור נוסף שערך בן-הרוש ביום 16.1.07, ראה בן-הרוש שהסתיימה בניית שתי קומות, והחלה בניית טפסנות לקומה השלישית - כנחזה בתצלומים שהגיש. על-פי עדותו, היתרו המפקחים בפועלים שהם מפרים צו הפסקת עבודות, ואף הוציאו אותם מהמקום.

הביקור הבא של המפקח בן-הרוש התקיים ביום 17.1.07, זאת יחד עם מפקח הבנייה פוליאקוב. בביקור זה ראו השניים שקומת הקרקע צופתה באבן. בביקור נוסף של המפקחים בן-הרוש ופוליאקוב בנכס, מיום 5.2.07, ראו השניים כי הושלמו עבודות ציפוי האבן בקומה הראשונה, וכי בשתי הקומות התחתונות - קומת הקרקע והקומה הראשונה - בוצעו עבודות של הקמת מחיצות פנים. בניית הקומה השלישית עדיין לא הסתיימה, אך נבנו מהלכי מדרגות לכל הקומות ומעקה אבן על גג הקומה השלישית. גם הפעם נכחו במקום פועלים, שהתבקשו על-ידי מפקחי הבנייה לעזוב את האתר. הפועלים עזבו את המקום לפרק זמן קצר, ומשחזרו לאתר - הוחרמו מהם כלי העבודה. גם עבודות אלה תועדו על-ידי מפקח הבנייה בתצלומים שהוגשו לבית-משפט קמא.

ביקור נוסף נערך על-ידי מפקח הבנייה עבד אל רחמאן ביום 26.1.07, שבמהלכו ראה כי העבודות נמשכות. הוא תיעד את העבודות בתצלומים שהוגשו לבית-המשפט, וציין כי הוחרמו על-ידו כלי העבודה ששימשו את הפועלים באתר הבנייה.

הכרעת-דינו של בית-משפט קמא במחלוקת בדבר אחריות המערערים לביצוע העבירות

5. בהכרעת-הדין, בית-משפט קמא היה מוכן לצאת מההנחה שהעבודות של דיפון ושחזור המעבר, אכן בוצעו בעקבות הודעת מחלקת מבנים מסוכנים; וכי אין בעבודות אלו משום עבירה של בנייה ללא היתר. עם זאת הדגיש בית-המשפט, כי לא יכולה להיות מחלוקת שהקמת הבניין כולו, אינה קשורה להוראה של מחלקת מבנים מסוכנים, וכי בנייתו נעשתה ללא היתר בנייה. בית-משפט קמא אף לא מצא מקום להכריע בשאלת הגורם לפיצוץ הצינור - בין אם הפיצוץ נגרם בשל עבודות החפירה ובין אם נגרם בשל סיבה אחרת; שכן אפילו נהרסו המבנים בשל התמוטטותם בעקבות פיצוץ הצינור, כפי שנטען על-ידי המערערים, אין בכך כדי לשנות את העובדה שהחפירה נועדה לאפשר את הקמת הבניין החדש, וכי אסור היה לבצע את עבודות החפירה, וממילא את עבודות הבנייה, ללא היתר כדין, ובניגוד לצו הפסקת העבודות.

6. בהמשך הכרעת-הדין בחן בית-משפט קמא את זיקתו של כל אחד מהמערערים לנכס והקשר שלו לביצוען של עבירות הבנייה; ואביא את תמצית הדברים להלן.

באשר למערער 1, קבע בית-משפט קמא את אחריותו לביצוע עבודות, ולהפרת צו הפסקת העבודות, זאת מכוח היותו המשתמש בפועל בנכס והאחראי לביצוע העבודות. אציג להלן את הראיות שנסקרו בהרחבה בהכרעת-הדין בעניינו של מערער 1, אשר הביאו את בית-משפט קמא למסקנה האמורה. שמו של מערער 1 הופיע כבעל היתר, בבקשה שהגיש לקבלת היתר הבנייה. בתצהירים שהגיש בהליכי הביניים השונים טען מערער 1 כי התגורר עם משפחתו בבניין המקורי ברחוב חיי אדם 20, כי בשל מצבו הרעוע של הבניין ומחמת צפיפות המגורים עבר לגור במקום אחר, וכי ביקש ממערער 2 להכין תכנית לשיפוץ הדירה ולשיקומה. עוד ציין מערער 1 בתצהיריו, כי בשל פיצוץ בצינור של חברת "הגיחון" במעבר הציבורי הסמוך לבית, התמוטט המעבר והיה צורך לבנות מחדש את הקירות שקרסו. עוד ציין, כי בהוצאת ההיתר ובכל העניינים הכרוכים בכך טיפל מערער 2 בלבד. על עיקרי הדברים האמורים חזר מערער 1 בעדויות שמסר בדיונים שהתקיימו בבקשות השונות. בחקירתו הנגדית בבית-משפט קמא, לא יכול היה מערער 1 לשלול את האפשרות, לפיה פיצוץ הצינור וקריסת המעבר הציבורי נבעו מעבודות החפירה שבוצעו בנכס, זאת משום שלא נכח במקום וגרסתו בעניין זה הייתה אך בגדר השערה. מכל מקום, מערער 1 ניסה להרחיק עצמו בעדותו מכל קשר לביצוען של העבודות; אך אישר במפורש שידע כי יש צורך בקבלת היתר בנייה, וכי לא הונפק היתר לביצוע העבודות. לדבריו, הבין שממשיכים בעבודות בשל הסכנה שנוצרה במקום, ואף ידע מאחיו, עזרא לוי, שהנו מהנדס, כי העבודות נמשכות. עוד אישר, כי ביקר במקום ביצוען של העבודות מדי שבוע או שבועיים. לגרסתו, מרגע העברת הטיפול למערער 2, הפקיד את הטיפול בידי אחיו, עזרא לוי, וכלל לא היה בשטח. דבריו האחרונים עמדו בניגוד לעדותו במסגרת ב"ש 2499/07, שם ציין כי היה בקשר עם מערער 2 בתדירות של אחת לשבועיים עד שלושה שבועות. בעניין צו הפסקת

העבודות, אישר מערער 1 כי ידע על קיומו של הצו, אך לא זכר כמה קומות נבנו עד שנודע לו אודותיו. הוא גם אישר כי במועד עדותו, לאחר מתן הצו, ניצב במקום בניין בן ארבע קומות; וכן אישר שהבקשה להיתר כללה רק תוספת של קומה בשטח 100 מ"ר וכן תוספת של כ-60 מ"ר לקומה שבה הוא גר. הוא הוסיף וטען, כי ידוע לו שבעקבות הצו השיפוטי הופסקו העבודות למשך כשלושה חודשים, אך אפשר לאחיו, עזרא לוי, להמשיך לעשות "מה שהוא רוצה", כדי שהעבודות תושלמנה. בהכרעת-הדין ציין בית-משפט קמא, כי מערער 1 עשה כל דבר אפשרי כדי להתחמק ממתן תשובות לשאלות שבמחלוקת; אם כי, בסופו של יום אישר שהעבודות בוצעו ללא היתר והיה מודע לצו הפסקת העבודות. בית-משפט קמא קבע, כי המסקנה המתבקשת מהראיות היא, שמערער 1, אשר הגיש את הבקשה לקבלת היתר בנייה, ידע על ביצוען של העבודות המתוארות בכתב-האישום, היה ער לכך שלא ניתן היתר לביצוע העבודות, והיה מודע להפרת צו הפסקת העבודות השיפוטי, עת נמשכו העבודות לאחר הוצאת הצו. באשר לטענת מערער 1, לפיה לא קיבל לידיו את צו הפסקת העבודות, ציין בית-משפט קמא, כי על-פי הפסיקה אין חשיבות לדרך שבה הגיע דבר מתן הצו לידיעת מי שהצו ניתן לגביו, בפרט כאשר הוכח שמערער 1 ידע על קיומו של הצו. בית-משפט קמא מצא את מערער 1 אחראי לביצוע העבירות שיוחסו לו בשני האישומים, בהיותו המשתמש בפועל בנכס והאחראי לביצוען של העבודות; זאת הואיל והיה מי שהגיש את הבקשה להיתר הבנייה, מי התגורר בנכס לפני הבנייה, מי עתיד היה לחזור אליה לאחר שהושלמה, ומי שהבניה נעשתה בין-השאר בשבילו ובשביל משפחתו.

7. בכל הנוגע לנאשם 2, שהגו בעל הנכס ומי שרשום כבעלים של המקרקעין, קבע בית-משפט קמא, כי יש לזכותו מהעבירות שיוחסו לו בכתב-האישום, הואיל ועומדת לו ההגנה הקבועה בסעיף 208(ב) לחוק, שלפיה העבירה נעברה שלא בידיעתו, וכי נקט בכל האמצעים הסבירים כדי לקיים את הוראות החוק. בין-השאר ציין בית-משפט קמא, כי התרשם שנאשם 2, שהגו יליד 1926, נוצל באופן ציני על-ידי מערער 1, אשר יצר בפניו מצג שהעבודות נעשו כדין; ואשר הביא אליו את מערער 2 לצורך החתמתו על בקשות ותוכניות.

8. בעניינו של מערער 2, הגיע בית-משפט למסקנה, כי הוא אחראי לביצוע עבודות הבנייה, כמו-גם להפרת הצו השיפוטי; וכי אחריות זו נלמדת מהיותו עורך הבקשה לקבלת היתר, מי שתכנן את השלד ומי שהיה מעורב בבנייה בפועל. בהכרעת-הדין סקר בית-משפט קמא בהרחבה את הראיות בעניינו של מערער 2, ואביא להלן את תמצית הדברים. מערער 2 היה מי שערך את הבקשה לקבלת היתר בנייה ומתכנן שלד הבניין. בעניינו, הוגשו לבית-משפט קמא על-ידי המאשימה תצהירו בהליכי הביניים בב"ש 772/07 ובב"ש 2499/07, זאת בנוסף לעדותו בתיק זה. עיקר דבריו של מערער 2 בתצהירו ובעדותו, הוא כי אכן ערך את הבקשה להיתר בנייה, וכי בשל פיצוץ צינור המים הפך המבנה המקורי שהיה במקום למסוכן, והיה צורך להרוס אותו בעקבות הודעת מחלקת מבנים מסוכנים. מערער 2 העיד, כי

לאחר המשכן של העבודות ללא היתר, הודיע למערער 1 ולנאשם 2 שהוא מסיר את אחריותו לעבודות ומתפטר מתפקידו. בעדותו בב"ש 6722/07 אישר מערער 2 שהריסת המבנים הישנים החלה עוד קודם לפיצוץ הצינור, וטען כי הבנייה נעשתה בפיקוחו של המהנדס עזרא לוי וכי התפטרותו הייתה בחודש ספטמבר 2006. הוא אישר, כי בשלב מסוים ידע על קיומו של הצו להפסקת העבודות, אך לא זכר מתי. במסגרת בב"ש 2499/07 אישר מערער 2 שהבנייה נעשתה ללא היתר, אך טען שרק פיקח על העבודות שנעשו על-פי הנחיית מחלקת מבנים מסוכנים. הוא חזר על כך שהעבודות נעשו בפיקוחו של המהנדס עזרא לוי, שאף שילם לו על עבודתו, וכן אישר שהכין תכנית קונסטרוקציה לארבע קומות. באשר למועד שבו נודע לו על הצו להפסקת עבודות, אמר מערער 2 שהדבר היה כשבועיים לפני שהתפטר. מכל מקום, מערער 2 אישר במסגרת ההליך הנדון בב"ש 2499/07 כי הגם שטרם ניתן היתר, בעת התפטרותו נבנתה כבר קומת הקרקע, קומה ראשונה וחצי קומה מעליה.

בגדרו של ההליך הפלילי לגופו בבית-משפט קמא הסביר מערער 2, כי הכין בקשה להיתר בנייה, שכללה תוספת לדירה קיימת של נאשם 2 ודירה נוספת מעליה. לגרסתו, הבקשה אושרה בוועדה המקומית לתכנון ובנייה, אך מסיבות שונות כל הניסיונות לקדם את קבלת ההיתר נכשלו. על-פי עדותו, ביום 12.5.06 החלו העבודות, ואז גם התפוצץ צינור המים. מכאן הבין שהמבנה הישן עלול לקרוס; ועל-כן הוסר הקיר הסמוך, ובאישור מחלקת מבנים מסוכנים נבנה קיר תומך ונסלל המעבר שנהרס. עוד העיד, כי לאחר שלא ניתן אישור לציפוי הקירות שנתרו, הודיע על התפטרותו ביום 9.9.06. הוא טען, כי עד להתפטרותו פיקח על העבודות לתמיכת המעבר הציבורי ואף חתם על הצהרת מהנדס ביום 23.10.06 המאשרת שהסכנה הוסרה; כי בעת התפטרותו כבר הושלמה העבודה להסרת הסכנה; כי מסר למהנדס עזרא לוי תכניות קונסטרוקציה לארבע קומות, לצורך בקשה נוספת שהוגשה על-ידו להיתר; וכי לאחר התפטרותו, המשיך המהנדס עזרא לוי בביצוע העבודות ובבניית ארבע הקומות. מערער 2 אישר, שהבנייה נעשתה ללא היתר, אך לדבריו הכין את הבקשה לצורך הכשרת העבירה וקבלת היתר בנייה בדיעבד; ובפועל, מעבר להכנת הבקשה, לא פיקח על הבנייה. בניגוד לדברים שהשמיע בהליכים קודמים, לפיהם נודע לו על צו הפסקת העבודות בסמוך להתפטרותו, במהלך עדותו בתיק העיקרי ציין מערער 2 כי נודע לו על הצו כחודש וחצי לאחר פיצוץ הצינור, שזה גם כחודש וחצי לאחר מתן הצו, אשר הוצא ארבעה ימים לאחר הפיצוץ האמור.

בית-משפט קמא הגיע לכלל מסקנה, כי מערער 2 היה אחראי לביצוע העבודות והפר את הצו השיפוטי, וכך נימק הכרעתו: "המסקנה המתבקשת ביחס לנאשם 3 [מערער 2] היא, שאין חולק כי אחריותו נובעת מהיותו עורך הבקשה הראשי של ההיתר ומתכנן השלד. גם אם נקבל את טענתו שהתפטר מתפקידו ביום 9.9.2006 ושבפועל היה אחראי רק לעבודות שנועדו להסיר את הסכנה שנגרמה מפיצוץ הצינור, אין בכך כדי לסייע בידו. גם מדבריו עולה שהריסת המבנים הישנים החלה עוד קודם לפיצוץ הצינור, ואין חולק שהבנייה נמשכה גם לאחר מכן וקודם למועד

התפטרותו. גם מעדותו של הנאשם 2, שעליה עמדנו קודם לכן, עולה שבפועל הנאשם 3 [מערער 2] היה מעורב בבנייה כל העת. על כך ניתן להוסיף גם את אישורו של הנאשם 3 לכך שבניית ארבע הקומות נעשתה בהתאם לתכנית קונסטרוקציה שהכין למהנדס עזרא לוי (ת/77). כך שגם אם התפטר מתפקידו, בפועל היה מעורב, לא התנתק מהפרויקט ואף סיפק תכנית לבניה לפיה. לבסוף, אין חולק, והנאשם 3 אישר זאת, שידע על הצו להפסקת העבודות כחודש וחצי לאחר שניתן, וידע שהעבודות נמשכו" (פסקה 28 להכרעת-הדין). לפיכך, הורשע מערער 2 על-ידי בית-משפט קמא בעבירות של ביצוע עבודות ללא היתר בהיותו אחראי לביצוען של העבודות, וכן בעבירה של הפרת הצו השיפוטי להפסקת העבודות.

תמצית טיעוני הצדדים בערעור

9. מערער 1 מלין בהודעת הערעור ובטיעונו בעל-פה הן על הכרעת-הדין והן על גזר-הדין. בכל הנוגע להכרעת הדין, טוען מערער 1 כי טעה בית-משפט קמא בהרשיעו אותו מתוקף היותו בעל היתר, בעוד שבכתב-האישום המתוקן הואשם הלה בביצוע עבירות כמי שהשתמש בפועל בנכס והיה אחראי לביצוע העבירות. לגרסתו, לא ניתן היה להטיל עליו אחריות כ"בעל היתר", שכן הוא לא היה בעל היתר כמשמעותו בחוק, זאת משלא נופק כל היתר הבנייה; ואף לא ניתן היה להרשיעו בהיותו "האחראי לביצוע העבירות" או מי שהשתמש בנכס, שכן הוא לא שילם עבור העבודות, לא שכר את שירותיו של המהנדס, לא פיקח על עבודות הבנייה, לא היה בעל הנכס ואף לא התגורר במקום בעת ביצוע העבודות. על-כן, לשיטתו, לא ניתן להחיל עליו אחריות לביצוע העובדות מכוח חלופה כלשהי בסעיף 208 לחוק התכנון והבנייה, זאת בהיעדר כל זיקה לביצוע העבודות. לגרסתו, הזיקה היחידה שלו לאירועים, מקורה בחתימתו על הבקשה לקבלת היתר, אך אין די בכך כדי להביא להרשעתו בעבירות שיוחסו לו. בנוסף ולחלופין טען מערער 1, כי שגה בית-משפט קמא עת הרשיע אותו בעבירות בנייה בהיקף של כ-560 מ"ר, זאת בשעה שכל רצונו היה להוסיף לדירה שבה התגורר שטח של 60 מ"ר בלבד. כן טען, כי טעה בית-המשפט בהרשיעו בהריסת המבנה הישן, שעה שלא הוכח כי היה מודע להריסת המבנה. בכל הנוגע להרשעה בעבירה של הפרת צו שיפוטי, טען מערער 1 כי לא קיבל את הצו לידי, ואין די בידיעתו על מתן הצו, כדי להרשיעו בהפרתו. בנוסף גרס, כי שגה בית-משפט קמא בכך שלא החיל עליו את ההגנה לפי סעיף 208(ב) לחוק, כפי שהחיל על נאשם 2, שזוכה כאמור; שכן מי שהיה אחראי לביצוע העבודות, קרי - אחיו המהנדס עזרא לוי, ניצל את חולשתו של המערער. באשר לגזר-הדין, הליו מערער 1 על הטלת קנס המתחשב במלוא היקף הבנייה, שעה שהתוספת שביקש המערער 1 לצרף לדירתו הייתה בהיקף של 60 מ"ר בלבד. בנוסף טען, כי לא היה מקום לקבל את חוות-דעת השמאי בעניין שווי הנכס, לצורך קביעת שיעורו של הקנס; ומכל מקום - הקנס מכביד, ואינו הולם את מכלול הנסיבות, לרבות מצבו הכלכלי הדחוק של מערער 1. כמו-כן טען, כי לא היה מקום לצוות עליו להרוס את המבנה שעה שהוא אינו הבעלים של הנכס, ואינו המשתמש בו.

10. מערער 2 טוען בערעוורו על הכרעת-הדין, כי שגה בית-משפט קמא במסקנותיו בדבר מעורבותו בעבודות הבנייה. הוא חזר בהודעה הערעור ובטיעוניו בעל-פה על הגרסה העובדתית שהעלה בערכאה הדיונית. הוא טען, כי לאחר סיום סלילת השביל התפטר מעבודתו; כי המהנדס עזרא לוי, אחיו של מערער 1, היה מי שביצע את עבודות הבנייה ללא היתר, זאת באמצעות פועלים שהעסיק במקום, ומי שהפר את צו הפסקת העבודות; וכי את תכנית הקונסטרוקציה הכין עבור עזרא לוי, כדי שיוכל להגיש בקשה חדשה להיתר שתכשיר את עבודות הבנייה. עוד טען, כי לא ניתן להטיל עליו אחריות לביצוע עבודות הבנייה, וממילא - להפרת צו הפסקת העבודות, שכן הוא לא היה בעל תפקיד או בעל מעמד מאילו המנויים בסעיף 208 לחוק; ומכל מקום, לא הייתה לו יכולת שליטה על ביצוע העבודות ועל קיום הצו. כן הדגיש בהקשר זה, כי כתב-האישום המתוקן מייחס לו רק את בניית המבנה בן ארבע הקומות, ולא את הריסת המבנה הישן; כי מהעדויות ומהתצהירים לא עולה שהוא היה מעורב בדרך כלשהי בבניית המבנה בן ארבע הקומות; כי קביעת בית-משפט קמא, לפיה היה מעורב בבנייה למרות התפטרותו, אינה מעוגנת בראיה כלשהי; כי לא ניתן להחיל עליו אחריות מכוח עריכתו את הבקשה להיתר, הואיל והבקשה לא אושרה; וכי לא ניתן להטיל עליו אחריות רק משום שהכין תכנית קונסטרוקציה עבור המהנדס עזרא לוי, לצורך הכשרת עבירות הבנייה. בנוסף, הלין מערער 2 על פגיעה בזכויותיו, ובין-השאר טען, כי הגיש את סיכומיו בבית-משפט קמא, מבלי שהומצאו לו סיכומי המאשימה.

בסיום השמעת הטיעונים בערעור, תיאר מערער 2 את מעורבותו בפרויקט בעבודות הבנייה כדלהלן: "היו שני פרויקטים. אחד שהגשתי עליו בקשה על שם אמנון לוי [מערער 1], של הרחבת דירה קיימת ותוספת חצי קומה לקומה הקיימת. סה"כ קומה וחצי. זו הבקשה המקורית עבור אמנון לוי וההורים של עזרא לוי. עקב מה שקרה, שנאלצנו להרוס את הקיר הנושא והקיר התומך, נוצר פרויקט אחר לגמרי בראש של עזרא לוי, שלא קשור לבקשה שלנו ולתכנון שהגשנו. פרויקט אחר לגמרי שעזרא לוי הוא המהנדס. הוא התחיל לבנות אותו לפני שהתפטרתי, הוא עשה הכנות של ארבע קומות בשטח של 600 מ"ר, נבנו 90 אחוז ממנו אחרי שהתפטרתי. חודשיים לפני שהתפטרתי, הוועדה המקומית ביטלה את הבקשה המקורית של הרחבת הדירה בתוספת של חצי קומה. היא בוטלה ב-15.6.08 (צריך להיות: 15.6.06)". מערער 2 הגיש במהלך הדין בערעור, בהסכמת ב"כ המשיבה, עותק מהחלטת רשות הרישוי, מיום 15.6.06, לביטול החלטת רשות הרישוי בעניין הבקשה להיתר (מע/3). הוא טען, בסיום דבריו, כי עם הודעתו על התפטרותו ביום 9.9.06 (נ/1) הייתה רק רצפה של המבנה, וכי לאחר מכן, לבקשתו של עזרא לוי, הכין תכנית להכשרת המבנה על ארבע קומותיו.

11. ב"כ המשיבה ביקש לדחות את הערעורים, זאת מטעמיו של בית-משפט קמא. בכל הנוגע לטענה בדבר אי-המצאת הסיכומים בערכאה הדיונית למערער 2, טען ב"כ המשיבה, כי אינו יכול לאשר זאת, אך העיר כי מערער 2 לא

טען מעולם, עד לשלב הערעור, כי לא קיבל עותק מהסיכומים, ואף בטיעונים לעונש בערכאה קמא לא ציין זאת.

באשר לאחריותו של מערער 1 לביצוע העבירות, הדגיש ב"כ המשיבה כי הלה היה מעורב בעבודות הבנייה, אף לשיטתו שלו; ליווה את הבנייה; ביקר במקום יחד עם מערער 2 אחת לשבועיים; היה מי שהבקשה להיתר הוגשה בשמו ומטעמו; וכפי שעולה ממכלול הראיות - הלכה למעשה היה אחראי לביצוע העבודות, שנועדו גם לצרכיו שלו.

בכל הנוגע לאחריותו של מערער 2 לביצוע העבירות, ציין ב"כ המשיבה, כי מערער 2 היה המהנדס שהכין את התכניות בבקשה להיתר; כי הלה נכח במקום בעת ביקור המפקחים, ואף היה לדברי מערער 1 ונאשם 2 המהנדס המלווה של ביצוע הבנייה; וכי מערער 2 עצמו היה מי שאישר לעירייה, כי עד למועד שבו הודיע על התפטרותו במסמך נ/1 (9.9.06), הוא המהנדס המתכנן של הפרויקט. לטענת ב"כ המשיבה, יש לראות את מערער 2 כאחראי לביצוע העבודות לכל הפחות עד למועד האמור, דהיינו - המועד שבו הוקמו שתיים וחצי קומות בנכס, והדבר זוכה לתימוכין בעדויותיהם של מפקחי הבנייה ושל מערער 1. לשיטתו, המכתב לא פטר את מערער 2 מאחריותו לבנייה, שכן הוא ליווה את הפרויקט עד השלמתו, עת אישר כי המבנה הוקם בהתאם לתכניות הקונסטרוקציה שהכין.

באשר לגזר-הדין טען ב"כ המשיבה, כי שיעור הקנס נגזר מכפל שווי הנכס, על-בסיס חוות-דעת שמאית שהוגשה לבית-המשפט מטעם המאשימה, ואין עילה להתערב בשיעורו של הקנס.

דיון והכרעה

12. כלל הוא, כי בית-משפט שלערעור לא ייטה להתערב, על-פי-רוב, בממצאים עובדתיים שנקבעו על-ידי הערכאה הדיונית אשר התרשמה מהעדים שהופיעו לפניה; וכי התערבותו בממצאים מצטמצמת לכדי מקרים חריגים שבהם נפלה טעות עניינית המצדיקה תיקונה במסגרת ערעור, כמו למשל כאשר נקבעו ממצאים שאינם עומדים במבחן ההיגיון ושיש לראותם כמופרכים, או מקום שאין לעובדות שנקבעו בסיס נאות בחומר הראיות (ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 646 (2000); וע"פ 117/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(4) 408 (2000)).

לאחר ששקלתי את טיעוני הצדדים ובחנתי את התשתית הראייתית שהובאה לפני בית-משפט קמא, הגעתי לכלל מסקנה, כי לא קמה עילה להתערבות בהכרעת-דינו המרשיעה של בית-משפט קמא, כמו גם בגזר-הדין.

13. אפנה תחילה לסקירת המסגרת המשפטית, בשאלת מעגל האחראים לעבירה של ביצוע עבודה או שימוש במקרקעין ללא היתר.

סעיף 204(א) לחוק התכנון והבנייה, קובע לאמור:

"(א) המבצע עבודה או משתמש במקרקעין ללא היתר כשביצוע העבודה או השימוש טעונים היתר לפי חוק זה או תקנה על פיו, דינו..".

סעיף 208(א) לחוק מורה:

"בוצעה עבירה או השתמשו במקרקעין בניסבות או בדרך שיש בהן עבירה לפי סעיף 204, ניתן להאשים בה כל אחד או יותר מאלה:

- (1) בעל ההיתר לביצוע העבודה או השימוש כאמור;
- (2) מי שמוטלת עליו חובה להשיג היתר כאמור מכוח חוק זה או תקנה על פיו;
- (3) בעל המקרקעין בשעת ביצוע העבירה;
- (4) מי שהוחזק כבעלים של המקרקעין בשעת ביצוע העבירה;
- (5) בבעלות משותפת במקרקעין — כל אחד מן השותפים בשעת ביצוע העבירה;
- (6) המבצע בפועל את העבודה;
- (7) המשתמש בפועל במקרקעין;
- (8) האחראי לעבודה או לשימוש, לרבות האדריכל, המהנדס המתכנן, המהנדס או ההנדסאי האחראים לביצוע, הקבלן הראשי וכן סוכניהם, אך למעט עובדים המועבדים על ידיהם".

סעיף 208(ב) לחוק מסייג את האחריות של המנויים בסעיף 208(א) לחוק, בקבעו:

"נאשם אחד מהמפורטים בסעיף קטן (א) בעבירה לפי סעיף 204 תהא זו הגנה טובה אם יוכיח שניים אלה:

- (1) העבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) הוא נקט בכל האמצעים הנאותים לקיום הוראת חוק זה והתקנות על-פיו בכל הנוגע לעבודה הנדונה".

14. בהלכה הפסוקה נקבע, כי "סעיף 204 לחוק מטיל במישרין את האחריות על מבצע העבודה או המשתמש במקרקעין", כי מטרתו של סעיף 208(א) לחוק "אינה רק להגדיר את מעגל האחראים לעבירה הנזכרים בסעיף 204,

אלא להרחיבו", וכי "סעיף 208(א) יוצר, אפוא, מעין פיקציה לפיה גם מי שאיננו בגדר 'מבצע העבודה' או 'משתמש' במקרקעין, רואים אותו ככזה לצורך סעיף 204, ובלבד שהוא נמנה עם אחת הקבוצות שבסעיפי המשנה של סעיף 208(א)" (ע"פ 4603/90, 1465/91, 2829/92, גבירצמן ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2) 529, 538-536(1993)).

האחריות הפלילית המוטלת על אלו המנויים בסעיף 208(א) לחוק הנה אחריות קפידה, כמשמעה בסעיף 22 לחוק העונשין, התשל"ז-1977. בעבר, לפני תיקון 39 לחוק העונשין, נפסק כי אחריותו של נאשם מכוח סעיף 204 לחוק התכנון והבנייה, איננה מותנית במחשבה פלילית, וכי הסייג לפליליות הוא זה שנקבע בסעיף 208 לחוק, בתנאים המפורטים בו (ד"נ 12/81 ש' שפירא ושות' נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(3) 645, 656-657 (1982)). ואולם, לאחר תיקון 39 לחוק העונשין, אשר הסדיר בסעיף 22 לחוק את סוגיית האחריות הקפידה, יש לראות את העבירה הנדונה כעבירה מיוחדת של אחריות קפידה בתנאים שנקבעו בסעיף 208(ב) לחוק התכנון והבנייה (ראו: ע"פ (חי') 743/06 שגב נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה מחוז חיפה (20.9.06)).

על-רקע האמור, מוטל על התביעה הנטל הראשוני להוכיח כי הנאשמים בעבירות בנייה מצויים במעגל האחראים לביצוען של העבירות, כאמור בסעיף 208(א) לחוק; ולאחר הרמת נטל זה, מוטל על הנאשם הנטל להוכיח כי העבירה בוצעה שלא בידיעתו וכי נקט בכל האמצעים הנאותים לקיום הוראות החוק, כאמור בסעיף 208(ב) לחוק.

15. מן הכלל אל הפרט: ותחילה לעניינו של מערער 1. בית-משפט קמא ציין בהכרעת-דינו, כי מערער 1 היה בעל היתר בבקשה לקבלת היתר בנייה. מעיין במוצג ת/13 עולה, כי בבקשה להיתר בנייה שהוגשה ביום 4.8.05 - אשר מתייחסת להרחבת קומה א' ולבנייה חלקית בקומה ב' בנכס - חתומים מערער 1 כ"מבקש", נאשם 2 כ"בעל הזכות בנכס", ומערער 2 כ"עורך הבקשה הראשי" ו"מתכנן שלד הבניין". כאמור, בית-משפט קמא קבע, כי מערער 1 היה מודע לביצוען של העבודות המתוארות בכתב-האישום ואף ידע שלא ניתן היתר לביצוען; והוא הרשיעו בדין בעבירה של ביצוע עבודות בלא היתר "בהיותו המשתמש בפועל בנכס והאחראי לביצוען של העבודות", כאמור בפסקה 23 להכרעת-הדין. בית-משפט קמא לא הטיל על מערער 1 אחריות מכוח היותו "בעל היתר", לפי החלופה שבסעיף 208(א)(1) לחוק, שכן לא נופק היתר בנייה לביצוע העבודות בנכס. בית-משפט הטיל עליו את האחריות מכוח היותו המשתמש בפועל במקרקעין ואחראי לביצוע העבודות, לפי החלופות שבסעיף 208(א)(7) ו-(8) לחוק. מסקנתו זו של בית-משפט קמא הייתה מבוססת כדבעי, ונסמכה על מכלול הראיות שהובאו לפניו, ובין-השאר: חתימתו של מערער 1 על הבקשה לקבלת היתר בנייה, כ"מבקש" ההיתר לכל עבודות הבנייה בנכס; העובדה שהתגורר עם משפחתו בבניין המקורי, והתעתד לשוב ולהתגורר בו לאחר ביצוע הבנייה; ביצוע הבניה, בין-השאר, עברו ועבור משפחתו; ביקורו באתר

העבודות בתדירות של אחת לשבוע-שבועיים; והעובדה שהיה בקשר עם מערער 2 בתדירות של אחת לשבועיים עד שלושה שבועות. צדק בית-משפט קמא בראותו את מערער 1, מעבר להיותו "אחראי לעבודה" - לפי סעיף 208(א)(8) לחוק, גם כמי ש"משתמש בפועל במקרקעין" - לפי סעיף 208(א)(7) לחוק; ובהעירו, כי העובדה שמחמת עבודות הבנייה, לא יכול היה מערער 1 להתגורר במקום, אינה מעלה ואינה מורידה לעניין זה. לא מצאתי מקום להתערב בקביעתו העובדתית של בית-משפט קמא, לפיה מערער 1 היה אחראי לכל היקף הבנייה הבלתי חוקית, והעובדה שבסופו של יום היה אמור לקבל לעצמו רק דירה אחת בנכס, אינה מעלה ואינה מורידה לעניין זה. על-רקע האמור, צדק בית-משפט קמא בקביעתו כי מערער 1 אחראי לביצוען של כל עבודות הבנייה, לפי סעיף 208 לחוק, וכי הוא לא הרים את הנטל להוכיח שהעבירה בוצעה שלא בידיעתו וכי נקט בכל האמצעים הנאותים לקיום הוראות החוק, כאמור בסעיף 208(ב) לחוק. משכך, בדין הרשיע בית-משפט קמא את מערער 1 בביצוע עבודות הבנייה ללא היתר, שהואשם בהן באישום הראשון.

גם בעניין העבירה של הפרת צו שיפוטי, הנדונה באישום השני, לא נפל פגם בהכרעת-דינו המרשיעה של בית-משפט קמא בעניינו של מערער 1. לא קמה עילה להתערב בקביעתו העובדתית של בית-משפט קמא, לפיה מערער 1 ידע על מתן הצו להפסקת עבודות, ואף היה מודע להפרתו; מה-גם שקביעות אלה נסמכו, בין-השאר, על דבריו של מערער 1 עצמו. באשר לטענת מערער 1, לפיה לא קיבל לידיו את צו הפסקת העבודות, הרי שבדין קבע בית-משפט קמא כי לצורך ההרשעה בעבירה דנן די שהוכח כי הלה ידע על קיומו של הצו והפר אותו (ע"פ 200/56 בצראוי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יא 468, 473 (1957); וכן ראו: ע"פ 4603/90 אדירים חברה לבניין ועבודות ציבוריות בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד מז(2), 529, 537-538 (1993)). לפיכך, לא קמה עילה להתערב בהכרעת-הדין המרשיעה בעניינו של מערער 1 לגבי שני האישומים.

באשר לגזר-הדין שהוטל על מערער 1, הרי שצדק בית-משפט קמא בהשיתו קנס בהתאם להיקף של מלוא עבודות הבנייה. משהורשע מערער 1 באחריות לביצוע כל העבודות המתוארות באישום הראשון, עליו לשאת בעונש בזיקה להיקפן של כל העבודות; והוא אינו יכול להסתתר מאחורי טענות, לפיהן לא הפיק טובות הנאה ממלוא היקף הבנייה. לא מצאתי מקום להתערב בשיעורו של הקנס שהוטל על מערער 1, שכן הוא נסמך על חוות-דעת שמאית בעניין שווי הנכס, אשר אומצה על-ידי בית-משפט קמא; מה-גם, ששיעור הקנס הולם את חומרת עבירות הבנייה ואת היקפן של העבודות. אין ממש בטענת המערער, לפיה לא היה מקום לצוות עליו להרוס את המבנה. ניתן ואף ראוי לחייב בצו הריסה, או בצו התאמה, כל מי שהורשע בביצוע עבודות בנייה ללא היתר, אף אם הוא אינו הבעלים של הנכס; זאת הואיל וצו כאמור איננו בגדר "עונש", ותכליתו תכנונית, שכן הוא נועד להתאים את הבנייה לתוכניות ולהיתרים תקפים.

משכך, דין ערעורו של מערער 1 על הכרעת-הדין ועל חומרת העונש, להידחות.

16. מכאן לעניינו של מערער 2. לא מצאתי מקום להתערב בקביעתו של בית-משפט קמא, לפיה מערער 2 היה אחראי לביצוע העבודות והפר את צו הפסקת העבודות, בידעו שניתן צו כאמור. כאמור, בית-משפט קמא קבע, כי אחריותו של מערער 2 לביצוע עבודות הבנייה נובעת מהיותו עורך הבקשה הראשי של ההיתר ומתכנן השלד, כעולה מהבקשה להיתר (ת/13); וכי הלה היה אחראי לביצוען של העבודות. עוד הוסיף וקבע בית-המשפט, כי בפועל היה מערער 2 מעורב בפרויקט, לא התנתק ממנו ואף סיפק תוכניות לבנייה גם לאחר שלטענתו הודיע על התפטרותו מתפקידו ביום 9.9.06. מדובר בקביעה עובדתית, שנשמכה על הראיות שהוגשו לבית-משפט קמא ועל העדויות שנשמעו לפניו, ולא מצאתי כל עילה להתערב בה. מקביעה זו, נובעת אחריותו של מערער 2 לעבודות הבנייה לפי סעיף 208(א)(8) לחוק, הקובע כאמור שניתן להרשיע בעבירה לפי סעיף 204 לחוק - את "האחראי לעבודה או לשימוש, לרבות האדריכל, המהנדס המתכנן, המהנדס או ההנדסאי האחראים לביצוע, הקבלן הראשי וכן סוכניהם, אך למעט עובדים המועבדים על ידיהם". משלא הרים מערער 2 את הנטל להוכחת טענת הגנה לפי סעיף 208(ב) לחוק, בדין הורשע בעבירה של ביצוע עבירות בנייה ללא היתר, שיוחסה לו באישום הראשון. אמנם, בית-משפט קמא היה מוכן לקבל את גרסתו של מערער 2, לפיה הודיע על התפטרותו מתפקידו ביום 9.9.06. ואולם, כפי שקבע בית-המשפט, הודעת ההתפטרות אינה יכולה להועיל למערער 2; ומכל מקום, על-פי הממצאים שקבע, אשר נסמכו על עדויות מפקחי הבנייה - גם בתקופה שקדמה להודעת ההתפטרות בוצעו עבודות בנייה, בהיקף לא מבוטל, מעבר לאלו שנועדו להסיר את הסכנה שנגרמה כתוצאה מפיצוץ הצינור. על-כן, אין מקום להתערב בהרשעתו של מערער 2, בגין עבודות הבנייה. אין גם עילה להתערב בממצאי העובדתיים של בית-משפט קמא בעניין הפרתו של מערער 2 את הצו השיפוטי מיום 16.5.06. כאמור, בית-משפט קמא קבע, כי מערער 2 ידע על צו הפסקת העבודות כחודש וחצי לאחר שניתן, זאת על-פי הודאתו, ואף ידע שהעבודות נמשכו. מערער 2 מלין בערעורו, כאמור, על פגיעה בזכויותיו, שעה שהגיש את סיכומיו בערכאה הראשונה, מבלי שקיבל עותק מסיכומי המאשימה. בהקשר זה יצוין, כי אמנם לא נתחווור האם מערער 2 קיבל לידי עותק מסיכומי המאשימה; ואולם, הוא בחר להגיש סיכומיו לבית-משפט קמא, מבלי לציין בהם כי לא קיבל לידי עותק מסיכומי המאשימה, ואף בפרשת גזר-הדין לא העלה טענה בדבר אי-המצאת סיכומי התביעה. מכל מקום, לא נפגעה אפשרותו של מערער 2 להתגונן, שכן טיעוניו - בסיכומים בבית-משפט קמא וכן בהודעת הערעור - התייחסו למלוא המחלוקות; מה-גם שהוא לא הצביע במהלך הערעור על טענה שהועלתה על-ידי המאשימה בסיכומיה בבית-משפט קמא אשר לא זכתה להתייחסותו בסיכומיו באותה ערכאה. משכך, דין ערעורו של מערער 2 על הרשעתו בשני האישומים, להידחות. יצוין, כי בכותרת הודעת הערעור ציין המערער "כתב ערעור על פסק-דין/גזר-דין"; ואולם, בהודעת הערעור עצמה מלין המערער על ההרשעה בלבד, ואינו מתייחס לגזר-הדין. יצוין, כי בית-משפט קמא קבע שהקנס שיושת על מערער 2 "יהיה נמוך באופן משמעותי", זאת בין-השאר, הואיל ומדובר בבעל מקצוע שלא הפיק טובות הנאה

מהבנייה עצמה (מעבר לכך שיש להניח שקיבל את שכרו), והיות שהלה "גם התפטר מחלקו בבנייה, הגם שעשה כן רק בשלב מאוחר" (פסקה 17 לגזר-הדין). הקנס בסך 30,000 ₪ שהושת על המערער, בצד התחייבות כספית להימנע מעבירה, הנו ראוי והולם בהתחשב במכלול הנסיבות, ואין עילה להתערב בו. אשר-על-כן, דין ערעורו של מערער 2 להידחות.

התוצאה

5129371

54678313

17. על-יסוד האמור לעיל, נדחים הערעורים שהגישו המערערים, הן נגד הכרעת-הדין המרשיעה והן על גזר-הדין.

5129371

54678313

ניתן היום, י' באב, 6 באוגוסט 2014, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

יורם נועם, שופט

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין למחלקה המשפטית של עיריית ירושלים, לב"כ מערער 1 עו"ד י' הומינר, וכן למערער 2 (על-פי המען - רח' פרץ ברנשטיין 38, ירושלים). במקביל, תודיע המזכירות לצדדים טלפונית על מתן פסק-הדין.